

ಬೌದ್ಧಧರ್ಮದಲ್ಲಿ ಧರ್ಮದ ಮಹತ್ವ ಕುರಿತ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆ

ಡಾ.ಕಾಳಸ್ವಾಮಿ.ಹೆಚ್.ಎನ್¹

ಮಾನವೀಯ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಯಾವಾಗಲೂ ತರ್ಕ ಮತ್ತು ನಮ್ಮ ಅರಿವಿನ ಅಥವಾ ಪ್ರಜ್ಞೆಯಲ್ಲಿನ ಸಾಮಾನ್ಯ ಮಾನವೀಯತೆಯ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ಜೀವನಕ್ಕೆ ಒಂದು ಪ್ರಧಾನ ವಿಧಾನವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಇದು ನೈತಿಕ ಮೌಲ್ಯಗಳನ್ನು ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬ ಮಾನವನ ಸ್ವಭಾವ ಮತ್ತು ಆತನ ಅನುಭವದ ಮೇಲೆ ಸರಿಯಾದ ಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ಸ್ಥಾಪಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿವೆ ಎಂದು ಗುರುತಿಸುತ್ತದೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಇಂದು ಈ ಮಾನವ ನಿರ್ಮಿತ ಸಮಾಜವು ಅಲೌಕಿಕವಾಗಿ ದೇವರು ಮತ್ತು ಪರಲೋಕದ ಜೀವನವನ್ನು ನಂಬುವ ಧರ್ಮಗಳಿಗೆ ಸಂತೋಷದಾಯಕ ಪರ್ಯಾಯವಾಗಿದೆ. ಧರ್ಮದ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಯು ಈ ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿರುವಂತಹ ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬ ಮಾನವರು ಕೂಡ ಒಂದೇ ಎಂಬ ಭಾವನೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿರುತ್ತದೆ. ಧರ್ಮದಲ್ಲಿ ಧರ್ಮದ ಮಾದರಿಯಲ್ಲಿ ಮಾನವ ಮಾನವರ ನಡುವೆ ಯಾವುದೇ ಕಂದಕ, ತಾರತಮ್ಯತೆಯೂ ಕೂಡ ಇರುವುದಿಲ್ಲ. ಆದರೆ, ಪ್ರಧಾನವಾಗಿ ನೈತಿಕ ಮೌಲ್ಯಗಳ ಅನುಷ್ಠಾನ ಮತ್ತು ಆ ಬಗೆಯಲ್ಲಿನ ವಿಚಾರಧಾರೆಗಳ ಪ್ರತಿಪಾದನೆಯಾಗಿರುತ್ತದೆ.

ಧರ್ಮ ಎಂಬುದು ಸರ್ವೇಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಬುದ್ಧಗುರುವಿನ ಪ್ರಧಾನ ಬೋಧನೆಗಳು ಎಂದು ಕರೆಯಲ್ಪಡುವ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಯಾಗಿದೆ. ಬುದ್ಧಗುರುವಿನ ಉದಾತ್ತ ಬೋಧನೆಗಳನ್ನು ಅನುಸರಿಸಿ ಜಗತ್ತಿನ ಅನೇಕ ಜನರು ತಮ್ಮ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಅರ್ಥ ಮತ್ತು ತಿಳುವಳಿಕೆಯನ್ನು ಕಂಡುಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ.

ಧರ್ಮದ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಯು - ಸಿದ್ಧಾರ್ಥ ಗೌತಮನು ಜ್ಞಾನೋದಯವನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಂಡು ಬುದ್ಧರಾದರು. ಇದೇ ಬುದ್ಧಗುರುನಿಂದಲೇ ಪ್ರಪ್ರಥಮವಾಗಿ ಬೋಧಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಧರ್ಮವು ಅತ್ಯಪ್ತಿ ಅಥವಾ ದುಃಖವನ್ನು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ನಿವಾರಿಸುವುದಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಇದನ್ನು ಜಾಗತಿಕವಾಗಿ ಬೌದ್ಧ ಅನುಯಾಯಿಗಳು ದುಃಖ ಮತ್ತು ದುಃಖದ ನಿವಾರಣಾ ಮಾರ್ಗ ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಆದ್ದರಿಂದಲೇ ಈ ಧರ್ಮವು ಬೌದ್ಧ ಪರಂಪರೆಯ ಸಿದ್ಧಾಂತವನ್ನು ಬಹುಮುಖ್ಯವಾಗಿಯೇ ಉಲ್ಲೇಖಿಸುತ್ತದೆ ಮತ್ತು

1. ಸಂತೋಧನಾ ಸಹಾಯಕರು, ಕುವೆಂಪು ಕನ್ನಡ ಅಧ್ಯಯನ ಸಂಸ್ಥೆ, ಮಾನಸಗಂಗೋತ್ರಿ, ಮೈಸೂರು

ಇದನ್ನು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಬುದ್ಧಗುರುವಿನ ಉದಾತ್ತ ಸುವಾರ್ತೆಯ ಬೋಧನೆಗಳು ಎಂದು ಅರ್ಥೈಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ಸಿದ್ಧಾಂತವು ಮೂಲತಃ ಬುದ್ಧಗುರುವಿನಿಂದಲೇ ಅವರ ಭಿಕ್ಷು ಸಂಘಗಳು ಮತ್ತು ಅನೇಕ ಅನುಯಾಯಿಗಳ ಗುಂಪಿಗೆ ಬಾಯಿ ಮಾತಿನ ಮೂಲಕ ರವಾನಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿತು. ಈ ಬೋಧನೆಗಳನ್ನು ಹಲವು ಹತ್ತು ವರ್ಷಗಳಿಂದ ಬರೆಯಲಾಗಿಲ್ಲ. ಆದರೆ, ಹಲವು ಸಂಘಯಾನಗಳ ಮೂಲಕ ಬುದ್ಧಗುರುವಿನ ಮಹಾಪರಿನಿಬ್ಬಾಣದ ಅನಂತರದಲ್ಲಿ ಬೌದ್ಧರು ಮೊದಲನೆಯದು; ಸುತ್ತ ಪಿಟಕ, ಇದು ಬುದ್ಧಗುರುವಿನ ಧಮ್ಮ ಮತ್ತು ಪ್ರಧಾನ ಬೋಧನೆಗಳನ್ನು ಪ್ರಸ್ತುತಪಡಿಸುತ್ತದೆ. ಎರಡನೆಯದು; ವಿನಯ ಪಿಟಕ, ಇದು ಬೌದ್ಧ ಭಿಕ್ಷುಗಳು ಮತ್ತು ಭಿಕ್ಷುಣಿಯರಿಗೆ ಪಾಲಿಸಬೇಕಾದಂತಹ ನಿಯಮಗಳನ್ನು ದಾಖಲೀಕರಿಸಿರುತ್ತದೆ ಮತ್ತು ಮೂರನೆಯದು ಅಭಿಧಮ್ಮ ಪಿಟಕ, ಇದು ಧಮ್ಮದ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿರುವುದನ್ನು ತ್ರಿಪಿಟಕ (ಮೂರು ಬುಟ್ಟಿಗಳು) ಎಂದೂ ಕರೆಯಲ್ಪಡುವ ಪಾಲಿ ಮೂಲ ಪಠ್ಯದಲ್ಲಿ ಲಿಖಿತ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡವು. ಬೌದ್ಧ ವಿವಿಧ ಶಾಲೆಗಳಲ್ಲಿರುವಂತಹ ಹಲವು ಹತ್ತು ಸುತ್ತಗಳು ಸಹ ಸೇರಿದಂತೆ ಇತರ ಬೋಧನೆಗಳು ಕೂಡ ಇವುಗಳನ್ನು ಹೆಚ್ಚು ಹೆಚ್ಚು ಅನುಸರಿಸಿದವು.

ಬುದ್ಧಗುರುವಿನಿಂದ ಮೊಟ್ಟಮೊದಲ ಬಾರಿಗೆ ಸಾರನಾಥದ ಜಿಂಕೆಯ ಉದ್ಯಾನದಲ್ಲಿ ಇವರು ಹಿಂದೆ ಬಿಟ್ಟು ಹೋಗಿದ್ದ ತಪಸ್ವಿಗಳಾಗಿದ್ದ ಕೊಂಡಣ್ಣ, ಅಸ್ಸಾಜಿ, ಭದ್ಧಿಯಾ, ವಪ್ಪ ಮತ್ತು ಮಹಾನಾಮ ಎಂಬ ಹಿಂದೆ ಬಿಟ್ಟು ಹೋಗಿದ್ದ ಐದು ಜನ ಸ್ನೇಹಿತರಿಗೆ ಬೋಧಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಉದಾತ್ತ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಸತ್ಯಗಳನ್ನು ಈ ಧಮ್ಮವು ಹೆಚ್ಚು ಹೆಚ್ಚು ಬಹಿರಂಗಪಡಿಸುತ್ತದೆ. ಇದು ಜನರಿಗೆ ಜೀವನವನ್ನು ನಡೆಸುವ ಮಾರ್ಗವನ್ನು ನೀಡುತ್ತದೆ. ಅದು ಅವರನ್ನು ಜ್ಞಾನೋದಯವನ್ನು ಸಾಧಿಸುವತ್ತಾ ಕೊಂಡೊಯ್ಯುತ್ತದೆ. ಇದು ಬೌದ್ಧರು ಅಷ್ಟಾಂಗೀಕ ಉದಾತ್ತ ಮಧ್ಯಮ ಮಾರ್ಗವನ್ನು ಅನುಸರಿಸಲು ಮತ್ತು ಧ್ಯಾನವನ್ನು ಅಭ್ಯಾಸ ಮಾಡಲು ಹೆಚ್ಚು ಹೆಚ್ಚು ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಿಸುತ್ತದೆ. ಬೌದ್ಧರು ತಮ್ಮ ದೈನಂದಿನ ಅಭ್ಯಾಸದಲ್ಲಿ ಧಮ್ಮವನ್ನು ಅನುಸರಿಸುವುದು. ದುಃಖವನ್ನು ಜಯಿಸಲು ಸಹಾಯ ಮಾಡುತ್ತದೆ ಎಂದು ನಂಬುತ್ತಾರೆ. ಧಮ್ಮವು ಬೌದ್ಧಧಮ್ಮದ ಮೂರು ಆಶ್ರಯಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದಾಗಿದೆ. ಅವುಗಳೆಂದರೆ; ಬುದ್ಧ, ಧಮ್ಮ ಮತ್ತು ಸಂಘ. ಬೌದ್ಧರು ಈ ಆಶ್ರಯಗಳನ್ನು ಅವರು ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಎದುರಿಸುವ ದುಃಖದಿಂದ ಸಂರಕ್ಷಿಸುವ ಹಾಗೂ ನಿವಾರಣಾ ಮಾರ್ಗಗಳಾಗಿಯೂ ನೋಡುತ್ತಾರೆ.

ಧಮ್ಮದ ಬಗೆಗಿನ ನಂಬಿಕೆಗಳು – ಬಹುಪಾಲು ಬೌದ್ಧರು ಬುದ್ಧಗುರು ಮತ್ತು ಆತನ ಬೋಧನೆಗಳ ಬಗೆಗೆ ಅದೇ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಹೆಚ್ಚು ಹೆಚ್ಚು ನಂಬುತ್ತಾರೆ. ಈ ನೆಲೆ ಮತ್ತು ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಧಮ್ಮ ಎಂದರೆ; ಪ್ರತಿಯೊಂದು ವಿಚಾರವನ್ನು ಪ್ರಜ್ಞೆಯ ಮೂಲಕವಾಗಿಯೇ ಎತ್ತಿಹಿಡಿಯುವುದು. ಆದ್ದರಿಂದಲೇ ಇದು ಬೌದ್ಧ ನಂಬಿಕೆಗೆ ಒಂದು ಕೇಂದ್ರವಾಗಿದೆ. ಏಕೆಂದರೆ, ಅದು ಧಮ್ಮವನ್ನು ಹಿಡಿಯುತ್ತದೆ ಮತ್ತು ಬೌದ್ಧರು ಸಹ ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡದ ನೈಸರ್ಗಿಕ ಕ್ರಮವನ್ನು ಎತ್ತಿಹಿಡಿಯುತ್ತದೆ ಎಂದು ನಂಬುತ್ತಾರೆ. ಧಮ್ಮವು

ಬುದ್ಧಗುರುವಿನ ಕ್ರಮಗಳು ಮತ್ತು ಬೋಧನೆಗಳನ್ನು ಪ್ರಧಾನವಾಗಿಯೇ ಆಧರಿಸಿದೆ. ಇದನ್ನು ಬೌದ್ಧರು ಅನುಸರಿಸಲು ಒಂದು ಮಾರ್ಗದರ್ಶಿಯಾಗಿ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಉದಾಹರಣೆಗೆ; ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬ ಮಾನವನ ವರ್ತನೆಯ ವಿಪರೀತತೆಯನ್ನು ಜಯಿಸಲು ಬೌದ್ಧರು ಅಷ್ಟಾಂಗೀಕ ಉದಾತ್ತ ಮಧ್ಯಮ ಮಾರ್ಗವನ್ನು ಅನುಸರಿಸಬಹುದು. ಧಮ್ಮ - ಧರ್ಮ ಎಂಬುದು ಸರ್ವೇಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಮಹಾಗುರು ಬುದ್ಧರ ಉದಾತ್ತ ಸುವಾರ್ತೆಯ ಬೋಧನೆಗಳು ಎಂದು ಕರೆಯಲ್ಪಡುವ ಪ್ರಧಾನ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಯಾಗಿದೆ. ಬೌದ್ಧ ಬೋಧನೆಗಳನ್ನು ಅನುಸರಿಸಿ ಅನೇಕ ಜನರು ತಮ್ಮ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಅರ್ಥ ಮತ್ತು ತಿಳುವಳಿಕೆಯನ್ನು ನೀಡುತ್ತಾರೆ. ಈ ತಿಳುವಳಿಕೆಗಳು ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಅನುಷ್ಠಾನಗೊಂಡಿರುವುದರಿಂದ ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಮಹತ್ವದಿಂದಲೇ ಕೂಡಿರುತ್ತವೆ. ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಮುಖವಾದವುಗಳನ್ನು ಈ ಮುಂದಿನಂತೆ ದಾಖಲಿಸಲಾಗಿದೆ. ಅವುಗಳೆಂದರೆ;

ಅವಲಂಬಿತ ಹುಟ್ಟುವ (ಪತಿಚ್ಛಾಸಮುಪದ) - ಬುದ್ಧಗುರುವಿನ ಧರ್ಮವನ್ನು ಮಾನವ ಕುಲವು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲು ಪತಿಚ್ಛಾಸಮುಪಾದವು ಅತ್ಯಗತ್ಯವಾದ ನಂಬಿಕೆಯಾಗಿದೆ. ಏಕೆಂದರೆ, ಇದು ಮೂರು ಸಾರ್ವತ್ರಿಕ ಸತ್ಯಗಳು ಎಂದೂ ಕರೆಯಲ್ಪಡುವ ಅಸ್ತಿತ್ವದ ಮೂರು ಗುರುತುಗಳ ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರಕ್ಕೆ ಅಥವಾ ಆಳವಾದ ತಿಳುವಳಿಕೆಗೆ ಕಾರಣವಾಗುತ್ತದೆ. ಅಸ್ತಿತ್ವದಲ್ಲಿರುವುದೆಲ್ಲವೂ ಅಸ್ತಿತ್ವದಲ್ಲಿದೆ. ಏಕೆಂದರೆ, ಇತರ ವಸ್ತುಗಳು ಅಸ್ತಿತ್ವದಲ್ಲಿವೆ ಎಂಬ ನಂಬಿಕೆ ಇದು. ಆದ್ದರಿಂದಲೇ ಈ ಎಲ್ಲವೂ ಪರಸ್ಪರ ಸಂಬಂಧ ಹೊಂದಿದೆ ಮತ್ತು ಎಲ್ಲವೂ ಎಲ್ಲರ ಮೇಲೆ ಪರಿಣಾಮ ಬೀರುತ್ತದೆ. ಪತಿಚ್ಛಾಸಮುಪದವು ಷರತ್ತಿನ ತತ್ವಕ್ಕೂ ಸಂಬಂಧಿಸಿದೆ. ಇದರರ್ಥ ಎಲ್ಲವೂ, ಮಾನಸಿಕ ಅಥವಾ ದೈಹಿಕವಾಗಿರಲಿ, ಕೆಲವು ಪರಿಸ್ಥಿತಿಗಳ ಉಪಸ್ಥಿತಿಯಿಂದಾಗಿ ಅಸ್ತಿತ್ವದಲ್ಲಿದೆ ಮತ್ತು ಸಂಭವಿಸುತ್ತದೆ. ಎಲ್ಲವೂ ಇತರ ವಸ್ತುಗಳ ಮೇಲೆ ಅವಲಂಬಿತವಾಗಿದೆ.

ಪತಿಚ್ಛಾಸಮುಪದ ಚಕ್ರ - ಅಜ್ಞಾನದಂತಹ ಹಿಂದಿನ ಕಾರಣಗಳು ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಪ್ರಜ್ಞೆಯ ಭಾಗವಾಗಬಹುದು. ಅಂದರೆ, ಅವರ ಭಾವನೆಗಳು ಪ್ರಸ್ತುತದಲ್ಲಿ ಪರಿಣಾಮ ಬೀರಬಹುದು. ಉದಾಹರಣೆಗೆ; ನಿರಾಶ್ರಿತತೆಯ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಳ್ಳದಿರುವುದು. ಆದರೆ, ಅದರ ಬಗೆಗೆ ತಿಳಿದಿರುವುದು ಮತ್ತು ಜಾಗೃತವಾಗಿರುವುದು. ಬೌದ್ಧರು ದುಃಖವನ್ನು ಅನುಭವಿಸುತ್ತಾರೆ ಮತ್ತು ಅಗತ್ಯವಿರುವವರಿಗೆ ಸಹಾಯ ಮಾಡಲು ಸಕ್ರಿಯವಾಗಿ ಪ್ರಯತ್ನಿಸುತ್ತಾರೆ ಎಂದರ್ಥ. ಕಡುಬಯಕೆಗಳಂತಹ ಪ್ರಸ್ತುತ ಕಾರಣಗಳು ವಯಸ್ಸಾದ ಮತ್ತು ಸಾವಿನಂತಹ ಭವಿಷ್ಯದ ಪರಿಣಾಮಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿವೆ. ಉದಾಹರಣೆಗೆ; ಅನಾರೋಗ್ಯಕರ ಕಡುಬಯಕೆಗಳು - ಅತಿಯಾದ ಕೆಟ್ಟ ಆಹಾರದಂತಹವು ಒಬ್ಬ ವ್ಯಕ್ತಿಯು ವೃದ್ಧಾಪ್ಯದಲ್ಲಿ ಅನಾರೋಗ್ಯಕ್ಕೆ ಒಳಗಾಗುತ್ತಾನೆ ಎಂದರ್ಥ. ಪತಿಚ್ಛಾಸಮುಪಾದವು ಒಂದು ಚಕ್ರವಾಗಿದೆ. ಏಕೆಂದರೆ, ಭವಿಷ್ಯದ ಪರಿಣಾಮವು ಮತ್ತೊಂದು ಭವಿಷ್ಯದ

ಪರಿಣಾಮಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾಗಬಹುದು. ಇದು ಮುಂದುವರಿಯಬಹುದು. ಪತಿಚ್ಛಾಸಮುಪದವು ಬೌದ್ಧರ ವರ್ತನೆಯ ಮೇಲೆ ಪ್ರಭಾವ ಬೀರಬಹುದು ಮತ್ತು ಅವರ ನೈತಿಕ ನಡವಳಿಕೆಯ ಮೇಲೆ ಪ್ರಭಾವ ಬೀರಬಹುದು. ಏಕೆಂದರೆ, ಪತಿಚ್ಛಾಸಮುಪದವು ಬೌದ್ಧ ಜನಸಮುದಾಯದವರಿಗೆ ಅವರ ಕಾರ್ಯಗಳು ಪರಿಣಾಮಗಳನ್ನು ಉಂಟುಮಾಡಬಹುದು. ಆದ್ದರಿಂದ ಅವರು ಇತರರನ್ನು ಸಕಾರಾತ್ಮಕ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಪರಿಗಣಿಸುವ ಗುರಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿರಬಹುದು ಎಂದು ಅರಿವು ಮೂಡಿಸುತ್ತದೆ. ಇತರರನ್ನು ಪ್ರೀತಿಯ ದಯೆಯಿಂದ - ಮೆತ್ತಾ ಎಂದೂ ಕರೆಯಲಾಗುತ್ತದೆ. ಉಪಚರಿಸುವುದು ಬೌದ್ಧರನ್ನು ಉನ್ನತ ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ - ನಿಬ್ಬಾಣದ ಹತ್ತಿರಕ್ಕೆ ತರುತ್ತದೆ. ಈ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯನ್ನು ಕರ್ಮ ಎಂದೂ ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ.

ಅಸ್ತಿತ್ವದ ಮೂರು ಗುರುತುಗಳು - ಅಸ್ತಿತ್ವದ ಮೂರು ಗುರುತುಗಳನ್ನು ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ ಮೂರು ಸಾರ್ವತ್ರಿಕ ಸತ್ಯಗಳು ಎಂದು ಕರೆಯಲಾಗುತ್ತದೆ. ಅವುಗಳೆಂದರೆ:

1. ಅನಿಕಾ - ಅಶಾಶ್ವತತೆ - ಇದರರ್ಥ ಅಸ್ಥಿರತೆ, ಅಥವಾ ಶಾಶ್ವತತೆಯ ಕೊರತೆ.
2. ದುಃಖ - ಅತ್ಯಪ್ಪಿ - ಇದರರ್ಥ ಎಲ್ಲವೂ ದುಃಖಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾಗುತ್ತದೆ.
3. ಅನತ್ತಾ - ಆತ್ಮವಿಲ್ಲ - ಇದರರ್ಥ ಆತ್ಮವಿಲ್ಲ ಮತ್ತು ಜನರು ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಬದಲಾವಣೆ ಮಾಡಬಹುದು ಮತ್ತು ಮಾಡಬಹುದು ಎಂಬ ಕಲ್ಪನೆ.

ಅನಿಕಾ - ಬೌದ್ಧರು ಎಷ್ಟು ಚೇತರಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ ಎಂಬುದರ ಬಗೆಗೆ ಕಾಳಜಿ ವಹಿಸುತ್ತಾರೆ. ಇದು ಬೌದ್ಧರು ಸಾವು ಮತ್ತು ದುಃಖವನ್ನು ಜೀವನದ ಭಾಗವಾಗಿ ಸ್ವೀಕರಿಸಲು ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಿಸುತ್ತದೆ. ಬೌದ್ಧರು ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಬದಲಾಯಿಸುತ್ತಾರೆ, ಎಲ್ಲವೂ ಶಾಶ್ವತವಲ್ಲ ಮತ್ತು ಎಲ್ಲವೂ ತಾತ್ಕಾಲಿಕ ಎಂದು ಒಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ.

ದುಃಖ - ದುಃಖ ಎಂದರೆ; ಮೂರು ವಿಧದ ದುಃಖಗಳಲ್ಲಿ ನಂಬಿಕೆ. ಅವುಗಳೆಂದರೆ:

1. ಭಾವನಾತ್ಮಕ, ದೈಹಿಕ ಮತ್ತು ಮಾನಸಿಕ ನೋವು ಮತ್ತು ನೋವನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿರುವ ಸಾಮಾನ್ಯ ಸಂಕಟ.
2. ಬದಲಾವಣೆಯ ಮೂಲಕ ಬಳಲುತ್ತಿರುವ - ವಿಪರಿನಾಮ-ದುಃಖ, ಇದು ಅನಿಕಾಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದೆ, ಇದು ಸಾಮಾನ್ಯ ಜೀವನ ಮತ್ತು ವಸ್ತುಗಳ ನಶ್ವರತೆಯ ಮೂಲಕ ಸಂಭವಿಸುವ ಸಂಕಟಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದೆ.
3. ಅತ್ಯಪ್ಪಿ ಅಥವಾ ಬಾಂಧವ್ಯದ ಮೂಲಕ ಬಳಲುತ್ತಿರುವ - ಸಂಖಾರ-ದುಃಖ, ಇದು ವಸ್ತುಗಳು, ಜನರು ಮತ್ತು ಜೀವನದಲ್ಲಿ ನೀವು ಮಾಡುವ ಕೆಲಸಗಳಿಗೆ ಲಗತ್ತಿಸುವುದರಿಂದ ದುಃಖವನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ.

ಅನತ್ತಾ - ಶಾಶ್ವತ ಸ್ವಯಂ ಅಥವಾ ಆತ್ಮ ಇಲ್ಲ ಎಂದು ಬೌದ್ಧರು ನಂಬುತ್ತಾರೆ. ಯಾವುದೇ ಬದಲಾಗದ ಶಾಶ್ವತ ಸಾರ ಅಥವಾ ಆತ್ಮ ಇಲ್ಲದ ಕಾರಣ, ಬೌದ್ಧರು ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ ಆತ್ಮಗಳ ಬದಲಿಗೆ ಶಕ್ತಿ ಪುನರ್ಜನ್ಮದ ಬಗೆಗೆ ಮಾತನಾಡುತ್ತಾರೆ.

ಥೇರವಾದದಲ್ಲಿ ಮಾನವ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವ - ಬೌದ್ಧ ಶಾಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದಾಗಿರುವಂತಹ ಈ ಥೇರವಾದವನ್ನು ಅವಲಂಬಿಸುವ ಬೌದ್ಧರು ಜ್ಞಾನೋದಯ ಮತ್ತು ನಿಬ್ಬಾಣವನ್ನು ಪಡೆಯಲು ತಮ್ಮ ಸಂಪೂರ್ಣ ಜೀವನವನ್ನು ಮುಡಿಪಾಗಿಡುತ್ತಾರೆ. ಇದರಲ್ಲಿ ಭಿಕ್ಷುಗಳು ಮತ್ತು ಭಿಕ್ಷುಣೀಯರು ಪ್ರಧಾನವಾಗಿಯೇ ಕಂಡುಬರುತ್ತಾರೆ. ಆದ್ದರಿಂದಲೇ ಈ ಥೇರವಾದ ಅವಲಂಬಿತ ಬೌದ್ಧರು ಮಾನವನ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವವು ಐದು ಸಮುಚ್ಚಯಗಳು - ಸ್ಕಾಂಧಗಳು ಎಂದೂ ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಅಂದರೆ, ಸಂಗ್ರಹಗಳು ಅಥವಾ ಗುಂಪುಗಳು ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ ಎಂದು ನಂಬುತ್ತಾರೆ.

ಐದು ಸಮುಚ್ಚಯಗಳು - ಅವುಗಳೆಂದರೆ;

1. **ಸಂವೇದನೆ - ವೇದನಾ** - ಇದು ನಮ್ಮ ಭೌತಿಕ ದೇಹದಿಂದ ಮತ್ತೊಂದು ರೂಪ ಅಥವಾ ವಸ್ತುವನ್ನು ಸ್ಪರ್ಶಿಸುವ ಭಾವನೆ ಅಥವಾ ದೈಹಿಕ ನೋವು.
2. **ಗ್ರಹಿಕೆ - ಸಮ್ಭಾವ** - ಇದು ಜನರು ಏನೆಂದು ತಿಳಿಯಲು ಮತ್ತು ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲು ಅನುಮತಿಸುತ್ತದೆ. ಇದು ಹಿಂದಿನ ಅನುಭವ ಮತ್ತು ಸ್ಮರಣೆಯಿಂದ ಉದ್ಭವಿಸಬಹುದು.
3. **ಮಾನಸಿಕ ರಚನೆ - ಸಂಸ್ಕಾರ** - ಇದು ವ್ಯಕ್ತಿಯನ್ನು ಒಳ್ಳೆಯ ಅಥವಾ ಕೆಟ್ಟ ಕೆಲಸಗಳನ್ನು ಮಾಡಲು ಕಾರಣವಾಗುತ್ತದೆ. ಇದು ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಆಲೋಚನೆಗಳು ಅಥವಾ ಅವರ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ನಡೆಯುವ ಸಂಗತಿಗಳು.
4. **ಪ್ರಜ್ಞೆ - ಪ್ರಜ್ಞಾ** - ವಸ್ತುಗಳ ಮತ್ತು ಅವರ ಸುತ್ತಲಿನ ವಿಶಾಲ ಪ್ರಪಂಚದ ಬಗೆಗೆ ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಸಾಮಾನ್ಯ ಅರಿವು.
5. **ರೂಪ - ರೂಪ** - ಇದು ಇಂದ್ರಿಯ ಅಂಗಗಳನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ. ಉದಾಹರಣೆಗೆ; ಕಿವಿ ಮತ್ತು ಮೂಗು ಮತ್ತು ಅವರು ವಸ್ತು ಮತ್ತು ವಸ್ತುವನ್ನು ಹೇಗೆ ಅನುಭವಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಮಹಾಯಾನ - ಬೌದ್ಧರ ಮತ್ತೊಂದು ಶಾಲೆಯಾಗಿರುವ ಮಹಾಯಾನ ಅವಲಂಬಿತ ಬೌದ್ಧರು ಥೇರವಾದದ ಬೌದ್ಧರಿಗಿಂತ ಭಿನ್ನರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಏಕೆಂದರೆ, ಇವರು ಯಾವಾಗಲೂ ಹೆಚ್ಚು ಹೆಚ್ಚು ಪ್ರಬುದ್ಧರಾಗಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸುತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ, ಜ್ಞಾನೋದಯವನ್ನು ಕಲಿಸಲು ನಿಬ್ಬಾಣವನ್ನು ವಿಳಂಬಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಮಹಾಯಾನ ಬೌದ್ಧರು ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಮೂರು ಪರಿಕಲ್ಪನೆಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದಾರೆ. ಅವುಗಳೆಂದರೆ;

ಮೊದಲನೆಯದು; ಸುನ್ಯತಾ - ಇದರರ್ಥ ಶೂನ್ಯತೆಯೇ ಆಗಿರುತ್ತದೆ. ಈ ಕಲ್ಪನೆಯು ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಬೇರೆ ಯಾವುದನ್ನಾದರೂ ಅವಲಂಬಿಸಿರುತ್ತದೆ ಎಂದು ಅರ್ಥೈಸಿಕೊಳ್ಳಬಹುದು. ಎಲ್ಲಾ ವಸ್ತುಗಳಿಗೆ ಆಂತರಿಕ ಸ್ವಭಾವದ ಕೊರತೆಯಿದೆ. ಮೂಲಭೂತವಾಗಿ, ಎಲ್ಲವೂ ಖಾಲಿಯಾಗಿದೆ. ಸುನ್ಯತವನ್ನು ಅನಟ್ಟಕ್ಕೆ - ಅಸ್ತಿತ್ವದ ಮೂರು ಗುರುತುಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದು ಹೋಲುತ್ತದೆ ಎಂದು ತಿಳಿಯಬಹುದು.

ಎರಡನೆಯದು; ಬುದ್ಧತ್ವವನ್ನು ಸಾಧಿಸುವುದು - ಒಬ್ಬ ವ್ಯಕ್ತಿಯು ಜ್ಞಾನೋದಯವನ್ನು ಸಾಧಿಸಿದಾಗ ಮತ್ತು ಬುದ್ಧನಾಗುತ್ತಾನೆ. ಮಹಾಯಾನ ಬೌದ್ಧರು ಧ್ಯಾನ ಮತ್ತು ಬೌದ್ಧ ಅಭ್ಯಾಸದ ಮೂಲಕ ಬುದ್ಧತ್ವವನ್ನು ಸಾಧಿಸಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸುತ್ತಾರೆ. ಅವರ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಅವರು ಜ್ಞಾನೋದಯವನ್ನು ಸಾಧಿಸುವುದನ್ನು ತಡೆಯುವ ಜೀವನದಲ್ಲಿನ ಗೊಂದಲಗಳಿಂದ ದೈಹಿಕವಾಗಿ ಮತ್ತು ಮಾನಸಿಕವಾಗಿ ದೂರ ಹೋಗುತ್ತಾರೆ.

ಮೂರನೆಯದು; ಬುದ್ಧ-ಪ್ರಕೃತಿ - ಇದು ಎಲ್ಲಾ ಜೀವಿಗಳು ಬುದ್ಧತ್ವವನ್ನು ಪಡೆಯಬಹುದು ಎಂಬ ಕಲ್ಪನೆಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದೆ. ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬರೂ ತಮ್ಮೊಳಗೆ ಬುದ್ಧಗುರುವಿನ ಅವಕಾಶ ಮತ್ತು ಸಾರವನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದಾರೆ ಎಂದು ಮಹಾಯಾನ ಬೌದ್ಧರು ನಂಬುತ್ತಾರೆ. ಒಬ್ಬ ವ್ಯಕ್ತಿಯು ಬುದ್ಧಗುರುವಿನ ಧರ್ಮದ ಸಾರವನ್ನು ಒಮ್ಮೆ ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಂಡರೆ, ಅವರು ಪ್ರಬುದ್ಧರಾಗುತ್ತಾರೆ ಎಂದು ಅವರು ನಂಬುತ್ತಾರೆ. ಬುದ್ಧ-ಪ್ರಕೃತಿಯ ಕಲ್ಪನೆಯು ಬೌದ್ಧರನ್ನು ಬೌದ್ಧ ಆಚರಣೆಯಲ್ಲಿ ಧ್ಯಾನ ಮಾಡಲು ಮತ್ತು ಉದಾರವಾಗಿರಲು ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಿಸುತ್ತದೆ. ಏಕೆಂದರೆ, ಇದು ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ದುಃಖಗಳನ್ನು ಕೊನೆಗೊಳಿಸಲು ಸಹಾಯ ಮಾಡುತ್ತದೆ.

ಧರ್ಮ - ಧರ್ಮ ಎಂಬುದು ಸರ್ವೇಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಬುದ್ಧಗುರುವಿನ ಸುವಾರ್ತೆ ಬೋಧನೆಗಳು ಎಂದು ಕರೆಯಲ್ಪಡುವ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಯಾಗಿದೆ. ಇದು ಬೌದ್ಧ ಬೋಧನೆಗಳನ್ನು ಅನುಸರಿಸಿ ಅನೇಕ ಜನರು ತಮ್ಮ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಅರ್ಥ ಮತ್ತು ತಿಳುವಳಿಕೆಯನ್ನು ನೀಡುತ್ತಾರೆ.

ಮಾನವ ಹಣೆ ಬರಹ - ಬೌದ್ಧಧರ್ಮದಲ್ಲಿ ಮಾನವನ ಭವಿಷ್ಯವು ಜ್ಞಾನೋದಯವನ್ನು ಸಾಧಿಸಲು ಮತ್ತು ಬುದ್ಧಗುರುವಿನ ಧರ್ಮವನ್ನು ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲು ಬೌದ್ಧರು ಯಾವ ಮಾರ್ಗವನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ ಎಂಬುದರ ಬಗೆಗೆ ಇದು ನಿರ್ಧಾರವಾಗುತ್ತದೆ.

ಫೇರವಾದದ ಬೌದ್ಧಧರ್ಮ - ಫೇರವಾದದ ಬೌದ್ಧರು ಅರ್ಹತೆಯಾಗಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸುತ್ತಾರೆ. ಅದು ಪರಿಪೂರ್ಣ ವ್ಯಕ್ತಿ. ಫೇರವಾದದ ಬೌದ್ಧಧರ್ಮದಲ್ಲಿ ನಿಬ್ಬಾಣವನ್ನು ಸಾಧಿಸಿದ ವ್ಯಕ್ತಿಯನ್ನು ಅರ್ಹತ್ ಎಂದು ಕರೆಯಲಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ಮಾರ್ಗವನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡ ಬೌದ್ಧರು ಅಷ್ಟಾಂಗೀಕ ಉದಾತ್ತ ಮಧ್ಯಮ ಮಾರ್ಗವನ್ನು ಹೆಚ್ಚು ಅನುಸರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಅದೇ ಹಾದಿಯಲ್ಲಿರುವ ಇತರರೊಂದಿಗೆ ಜ್ಞಾನೋದಯವನ್ನು ಸಾಧಿಸಲು ತಮ್ಮ ಗಮನವನ್ನು ಕೇಂದ್ರೀಕರಿಸಲು ಅವರು ಬೌದ್ಧ ಸಮುದಾಯವನ್ನು ಸೇರಬಹುದು.

ಅರ್ಹರು ಮೂರು ವಿಷಗಳನ್ನು - ದುರಾಸೆ, ದ್ವೇಷ ಮತ್ತು ಅಜ್ಞಾನವನ್ನು ಜಯಿಸಿದ್ದಾರೆ ಮತ್ತು ಪರಿಪೂರ್ಣ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಅವರು ಸಾಯುವಾಗ ಅವರು ಇನ್ನು ಮುಂದೆ ಮರುಜನ್ಮ ಪಡೆಯುವುದಿಲ್ಲ ಮತ್ತು ಅವರು ಅಂತಿಮವಾಗಿ ಸಂಸಾರ ಎಂಬ ಜನ್ಮ ಮತ್ತು ಮರಣದ ಚಕ್ರವೆಂಬ ಸಂಪೂರ್ಣ ದುಃಖದಿಂದ ಬಿಡುಗಡೆಯಾಗುತ್ತಾರೆ.

ಮಹಾಯಾನ ಬೌದ್ಧಧರ್ಮ - ಮಹಾಯಾನದಲ್ಲಿ ಬೌದ್ಧರು ಪ್ರಬುದ್ಧ ಜೀವಿಗಳಾದ ಬೋಧಿಸತ್ವರಾಗಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸುತ್ತಾರೆ. ಅವರು ಇತರರನ್ನು ಬೆಳಗಿಸಲು ಸಂಸಾರದ ಚಕ್ರದಲ್ಲಿ ಉಳಿಯಲು ಆಯ್ಕೆ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಬೋಧಿಸತ್ವರಾಗಲು ಈ ಮಹಾಯಾನ ಪಂಥದವರು ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಜೀವನದ ಔದಾರ್ಯ, ನೈತಿಕತೆ, ತಾಳ್ಮೆ, ಶಕ್ತಿ, ಧ್ಯಾನ ಮತ್ತು ಬುದ್ಧಿವಂತಿಕೆ ಎಂಬಂತಹ ಈ ಆರು ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಪರಿಪೂರ್ಣರಾಗಬೇಕು. ಆ ಆರು ಪರಿಪೂರ್ಣ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳನ್ನು ಈ ಕೆಳಗಿನಂತೆ ವಿವರಿಸಲಾಗಿದೆ. ಅವುಗಳೆಂದರೆ;

ಮೊದಲನೆಯದು; ಔದಾರ್ಯ - ಔದಾರ್ಯತೆಯು ಪ್ರಾಪಂಚಿಕ ವಸ್ತುಗಳಿಂದ ನಿರ್ಲಿಪ್ತವಾಗಿರುವ ಸದ್ಗುಣ, ಇದನ್ನು ಹಲವು ವೇಳೆ ಉಡುಗೊರೆಗಳ ಕೊಡುವಿಕೆಯೊಂದಿಗೆ ಸಾಂಕೇತಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ.

ಎರಡನೆಯದು; ನೈತಿಕತೆ - ನೈತಿಕತೆಯು ಒಂದು ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ತತ್ವಶಾಸ್ತ್ರ, ಧರ್ಮ ಅಥವಾ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯಿಂದ ನೀತಿ ಸಂಹಿತೆಯಿಂದ ಪಡೆದ ಮಾನದಂಡಗಳು ಅಥವಾ ತತ್ವಗಳ ಒಂದು ದೇಹವಾಗಿರಬೇಕು ಅಥವಾ ಅದು ಸಾರ್ವತ್ರಿಕವಾಗಿರಬೇಕು ಎಂದು ವ್ಯಕ್ತಿಯು ನಂಬುವ ಮಾನದಂಡದಿಂದ ಪಡೆಯಬಹುದು ಎಂಬುದನ್ನು ಸಾಂಕೇತಿಸುತ್ತದೆ.

ಮೂರನೆಯದು; ತಾಳ್ಮೆ - ತಾಳ್ಮೆ ಅಥವಾ ಸಹನೆಯು ಕಷ್ಟದ ಸಂದರ್ಭಗಳನ್ನು ಸಹಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಸಾಮರ್ಥ್ಯ. ತಾಳ್ಮೆಯು ವಿಳಂಬದ ಮುಖದಲ್ಲಿ ಪರಿಶ್ರಮವನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿರಬಹುದು. ಅಗೌರವ ಅಥವಾ ಕೋಪದಿಂದ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯಿಸದೆ ಪ್ರಚೋದನೆಯ ಸಹಿಷ್ಣುತೆಯನ್ನು ಸಾಂಕೇತಿಸುತ್ತದೆ.

ನಾಲ್ಕನೆಯದು; ಶಕ್ತಿ - ಶಕ್ತಿಯು ಎಲ್ಲಾ ಜೀವಂತ ಜೀವಿಗಳಿಗೆ ದುಃಖದಿಂದ ಸಾರ್ವತ್ರಿಕ ವಿಮೋಚನೆಯ ಸಾಧ್ಯತೆಯನ್ನು ಸಾಂಕೇತಿಸುತ್ತದೆ.

ಐದನೆಯದು; ಧ್ಯಾನ - ಧ್ಯಾನವು ಸಮತಾ ಮತ್ತು ವಿಪಸ್ಸನ ನಡುವಿನ ಪರಸ್ಪರ ಕ್ರಿಯೆಯನ್ನು ಸಾಂಕೇತಿಸುತ್ತದೆ.

ಆರನೆಯದು; ಬುದ್ಧಿವಂತಿಕೆ - ಬುದ್ಧಿವಂತಿಯು ನಂಬಿಕೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿರುವ ಯಾರಿಗಾದರೂ ಜ್ಞಾನೋದಯವು ಲಭ್ಯವಿರುತ್ತದೆ ಮತ್ತು ಅವರ ಧರ್ಮವನ್ನು ಯಾರಾದರೂ ಅಳವಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಬಹುದಾದ ಜೀವನ ಸಾಧನವನ್ನು ಸಾಂಕೇತಿಸುತ್ತದೆ.

ಹೀಗೆ; ಮಹಾಯಾನ ಪಂಥದವರು ಈ ಗುಣಗಳನ್ನು ಪರಿಪೂರ್ಣಗೊಳಿಸಿದಾಗ ಮಾತ್ರ ಅವರು ಬೋಧಿಸುತ್ತ ಎಂಬ ಬಿರುದನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತಾರೆ. ಬೋಧಿಸುತ್ತ ದಾನ ಮಾಡುವ ಸಾಧ್ಯತೆಯಿದೆ ಮತ್ತು ಅವರು ಇತರರ ಬಗೆಗೆ ಹೆಚ್ಚು ಸಹಾನುಭೂತಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿರುತ್ತಾರೆ. ಬೋಧಿಸುತ್ತರು ಎಲ್ಲಾ ಜೀವಿಗಳ ಜೀವನಕ್ಕೆ ಸಹಾನುಭೂತಿ ಮತ್ತು ಗೌರವವನ್ನು ತೋರಿಸಲು ಪ್ರತಿಜ್ಞೆ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಆದಾಗ್ಯೂ ಅಸಂಖ್ಯಾತ ಸಂವೇದನಾಶೀಲ ಜೀವಿಗಳು; ನಾನು ಅವರನ್ನು ಉಳಿಸಲು ಪ್ರತಿಜ್ಞೆ ಮಾಡುತ್ತೇನೆ ಎಂದು ಹೇಳಲಾಗುತ್ತದೆ.

ಶುದ್ಧ ಭೂಮಿ ಬೌದ್ಧಧರ್ಮ ಮತ್ತು ಬುದ್ಧತ್ವ – ಶುದ್ಧ ಭೂಮಿ ಬೌದ್ಧರು ಬುದ್ಧತ್ವವನ್ನು ಪಡೆಯಲು ಮತ್ತು ಆ ಮೂಲಕ ಅಮಿತಾಭನ ಶುದ್ಧ ಭೂಮಿಯನ್ನು ತಲುಪಲು ಅಮಿತಾಭ ಬುದ್ಧಗುರುವಿನ ಹೆಸರನ್ನು ಪಠಿಸುತ್ತಾರೆ. ಅಮಿತಾಭ ಬುದ್ಧ ಧರ್ಮಾಕರ ಎಂಬ ಭಿಕ್ಷುವಾಗಿದ್ದು, ಅವರು ಶುದ್ಧ ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಪುನರ್ಜನ್ಮವನ್ನು ಭರವಸೆ ನೀಡಬಹುದೆಂದು ಸೇರಿದಂತೆ ಅನೇಕ ಪ್ರತಿಜ್ಞೆಗಳನ್ನು ಮಾಡಿದರು. ಈ ಸ್ಥಳವು ದುಃಖದಿಂದ ಮುಕ್ತವಾಗಿತ್ತು ಮತ್ತು ಇದನ್ನು ಸುಖಾವತಿ ಎಂದು ಕರೆಯಲಾಗುತ್ತದೆ. ಇದರರ್ಥ ಆನಂದದ ಭೂಮಿ ಎಂಬುದೇ ಆಗಿರುತ್ತದೆ. ಶುದ್ಧ ಭೂಮಿ ಬೌದ್ಧಧರ್ಮವು ಚೀನಾದಲ್ಲಿ ಪ್ರಾರಂಭವಾಯಿತು ಮತ್ತು ಅನಂತರ ಜಪಾನ್‌ಗೆ ಹರಡಿತು. ಇದು ಜಪಾನ್‌ನಲ್ಲಿ ಸರ್ವೇಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಆಚರಣೆಯಲ್ಲಿರುವ ಬೌದ್ಧಧರ್ಮವಾಗಿದೆ. ಇದು ಬೌದ್ಧಧರ್ಮದ ಮಹಾಯಾನ ರೂಪದ ಭಾಗವಾಗಿದೆ. ಈ ಮಾರ್ಗವನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವ ಬೌದ್ಧರು ಅಮಿತಾಭ ಬುದ್ಧನಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ನಂಬಿಕೆಯ ಮೂಲಕ ಮತ್ತು ಅಮಿತಾಭನ ಹೆಸರು ಮತ್ತು ಪ್ರತಿಜ್ಞೆಗಳನ್ನು ಪಠಿಸುವ ಮೂಲಕ ಜ್ಞಾನೋದಯ ಮತ್ತು ಬುದ್ಧತ್ವವನ್ನು ಸಾಧಿಸುತ್ತಾರೆ ಎಂದು ನಂಬುತ್ತಾರೆ.

ಬೌದ್ಧರಾಗಲು, ಒಬ್ಬರು ಪ್ರಾಥಮಿಕವಾಗಿ ತ್ರಿರತ್ನದಲ್ಲಿ ಆಶ್ರಯ ಪಡೆಯಬೇಕೆಂದು ನಿರೀಕ್ಷಿಸಲಾಗಿದೆ. ಅವುಗಳೆಂದರೆ; ಬುದ್ಧ, ಧರ್ಮ ಮತ್ತು ಸಂಘ. ಬುದ್ಧ ಎಂದರೆ; ಜ್ಞಾನೋದಯ. ಧರ್ಮ ಎಂದರೆ; ಬುದ್ಧನಿಂದ ಅರಿತು ಕಲಿಸಿದ ಸತ್ಯ. ಸಂಘ ಎಂದರೆ; ಬುದ್ಧನ ಶಿಷ್ಯರು ನೀತಿವಂತರಾಗಿ ನಡೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಇದು ಕರ್ತವ್ಯಗಳು, ಹಕ್ಕುಗಳು, ಕಾನೂನುಗಳು, ನಡವಳಿಕೆ, ಸದ್ಗುಣಗಳು ಮತ್ತು ಸರಿಯಾದ ಜೀವನ ವಿಧಾನಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿದೆ. ಬೌದ್ಧಧರ್ಮದಲ್ಲಿ ಧರ್ಮ ಎಂದರೆ; ಕಾಸ್ಮಿಕ್ ಕಾನೂನು ಮತ್ತು ಸುವ್ಯವಸ್ಥೆ, ಬುದ್ಧಗುರುವಿನ ಉದಾತ್ತ ಬೋಧನೆಗಳಿಂದ ವ್ಯಕ್ತವಾಗುತ್ತದೆ. ಬೌದ್ಧ ತತ್ವಶಾಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿ ಧರ್ಮ/ಧರ್ಮವು ಒಂದು ವಿದ್ಯಮಾನದ ಪದವಾಗಿದೆ.

ಧರ್ಮ ಮತ್ತು ಧರ್ಮದ ನಡುವಿನ ವ್ಯತ್ಯಾಸವೇನು? – ಸನ್ನಿವೇಶದಲ್ಲಿ ಬೌದ್ಧಧರ್ಮದ ನಿಯಮಗಳು ಧರ್ಮ ಮತ್ತು ಧರ್ಮದ ನಡುವಿನ ವ್ಯತ್ಯಾಸ. ಧರ್ಮವು ಬುದ್ಧಗುರುವಿನ ಪ್ರಧಾನ ಬೋಧನೆಗಳು. ಆದರೆ, ಧರ್ಮವು ಬುದ್ಧಗುರುವಿನ ಬೋಧನೆಗಳನ್ನು ಪ್ರಚಾರ ಮಾಡಲು ಮತ್ತು ಕಲಿಸಲು ಅಭ್ಯಾಸವಾಗಿದೆ.

ಧಮ್ಮದ ಸ್ವರೂಪವೇನು? - ಉದಾರವಾದ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಮಾಡುವುದು, ಪಾಪಗಳನ್ನು ಮಾಡದಿರುವುದು, ಇತರರೊಂದಿಗೆ ಮೃದುವಾದ ನಡವಳಿಕೆಯನ್ನು ಅಳವಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಇತ್ಯಾದಿಗಳನ್ನು ಅಶೋಕ ಧಮ್ಮವು ಎರಡು ಮತ್ತು ಏಳನೇ ಸ್ತಂಭದ ಶಾಸನಗಳಲ್ಲಿ ವಿವರಿಸಲಾಗಿದೆ. ಅಹಿಂಸೆ, ತಂದೆ ತಾಯಿ ಮತ್ತು ಹಿರಿಯರಿಗೆ ಗೌರವ, ವಿಧೇಯತೆಗೆ ಒತ್ತು ನೀಡಲಾಗಿದೆ.

ಧಮ್ಮದ ಭಾಷೆ ಯಾವುದು? - ನೈಸರ್ಗಿಕ ಕಾನೂನು ಎಲ್ಲಾ ವಸ್ತುಗಳ ಮೇಲೆ ಅಧಿಕಾರವನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಧಮ್ಮ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ದೇವರು ಎಂಬ ಪದವು ಇತರ ವಿಷಯಗಳ ಜೊತೆಗೆ ಪ್ರಕೃತಿಯ ನಿಯಮ, ಬೌದ್ಧರು ಧಮ್ಮ ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಪಾಲಿ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಕೃತಿಯ ನಿಯಮವನ್ನು ಸರಳವಾಗಿ ಧಮ್ಮ ಎಂದು ಉಲ್ಲೇಖಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಧಮ್ಮದ ಉತ್ತರವೇನು? - ಧಮ್ಮವು ಬೌದ್ಧ ಸಿದ್ಧಾಂತವನ್ನು ಉಲ್ಲೇಖಿಸುತ್ತದೆ ಮತ್ತು ಇದನ್ನು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಬುದ್ಧಗುರುವಿನ ಸುವಾರ್ತೆ ಬೋಧನೆಗಳು ಎಂದು ಅರ್ಥೈಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಇದು ಬೌದ್ಧರು ಅಷ್ಟಾಂಗೀಕ ಉದಾತ್ತ ಮಧ್ಯಮ ಮಾರ್ಗವನ್ನು ಅನುಸರಿಸಲು ಮತ್ತು ಧ್ಯಾನವನ್ನು ಅಭ್ಯಾಸ ಮಾಡಲು ಹೆಚ್ಚು ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಿಸುತ್ತದೆ.

ಧಮ್ಮವು ಅಶಾಶ್ವತವೇ? - ಇದು ಪಾಲಿ ಮೂಲ ಪಠ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಿನದಾಗಿಯೇ ಕಾಣಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ಸಬ್ಬೆ ಸಂಖಾರ ಅನಿಚ್ಛಾ, ಸಬ್ಬೆ ಸಂಖಾರ ದುಃಖ, ಸಬ್ಬೆ ಧಮ್ಮ ಅನತ್ತಾ, ಇದನ್ನು ಸ್ವರೇಕ್ ಭಾಷಾಂತರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಈ ಎಲ್ಲಾ ನಿಯಮಾಧೀನ ವಸ್ತುಗಳು ಅಶಾಶ್ವತವಾಗಿವೆ. ಎಲ್ಲಾ ನಿಯಮಾಧೀನ ವಿಷಯಗಳು ನೋವಿನಿಂದ ಕೂಡಿದೆ. ಎಲ್ಲಾ ಧಮ್ಮಗಳು ಸ್ವಯಂ-ರಹಿತವಾಗಿವೆ ಎಂಬುದು ತಿಳಿದುಬರುತ್ತದೆ.

ಯಾರು ಧಮ್ಮವನ್ನು ಪರಿಚಯಿಸಿದರು? - ಸಾಮ್ರಾಟ್ ಅಶೋಕ - ಮಹಾನ್ ಚಕ್ರವರ್ತಿ ಅಶೋಕನು ತನ್ನ ಧಮ್ಮದ ನೀತಿಯನ್ನು ತನ್ನ ಶಾಸನಗಳ ಮೂಲಕ ಹೆಚ್ಚಿನದಾಗಿಯೇ ವಿವರಿಸಿದನು. ಈ ಶಾಸನಗಳ ಮೇಲೆ ಧಮ್ಮದ ಬಗೆಗೆ ತನ್ನ ಅಭಿಪ್ರಾಯಗಳನ್ನು ಕೆತ್ತನೆ ಮಾಡುವ ಮೂಲಕ ಅಶೋಕನು ತನ್ನ ಪ್ರಜೆಗಳೊಂದಿಗೆ ನೇರವಾಗಿ ಸಂವಹನ ನಡೆಸಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದನು. ಈ ಶಾಸನಗಳನ್ನು ಅವರ ಜೀವನದ ವಿವಿಧ ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ಬರೆಯಲಾಗಿದೆ. ಶಾಸನಗಳನ್ನು ಎರಡು ವಿಭಾಗಗಳಾಗಿ ವಿಂಗಡಿಸಬಹುದು.

ಧಮ್ಮದಲ್ಲಿ ಪ್ರಮುಖವಾಗಿ ಆರು ತರಗತಿಗಳಿರುತ್ತವೆ. ಅವುಗಳೆಂದರೆ;

1. ಧಮ್ಮ ಎಂಬುದು ಪ್ರಾಕೃತ ಪದವಾಗಿದೆ.
2. ಇದು ಸಂಸ್ಕೃತ ಪದ ಧರ್ಮದಿಂದ ಬಂದಿದೆ.
3. ಇದರರ್ಥ ಧಾರ್ಮಿಕ ಕರ್ತವ್ಯ.

4. ಧಮ್ಮವು ದೇವರ ಆರಾಧನೆ ಅಥವಾ ಯಜ್ಞಗಳ ಪ್ರದರ್ಶನವನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿರಲಿಲ್ಲ.
5. ಬದಲಾಗಿ ಧಮ್ಮವು ನೀತಿ ಸಂಹಿತೆ ಮತ್ತು ದಾನ, ದಯೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿರುತ್ತದೆ.
6. ಉಪಕಾರ ಮತ್ತು ಸಹಿಷ್ಣುತೆಯಂತಹ ನೀತಿಗಳನ್ನು ಹೆಚ್ಚು ಅನುಸರಿಸಬೇಕು ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತದೆ.

ಹೀಗೆ, ಪ್ರಸ್ತುತ ಲೇಖನವು ಜಗತ್ತಿನ ಮಹಾಗುರು ಬುದ್ಧರು ಬೋಧಿಸಿರುವ ಧಮ್ಮದ ಪರಿಲ್ಪನೆಯನ್ನು ಸಾದರಪಡಿಸಲಾಗಿದೆ. ಈ ಮೂಲಕವಾಗಿ ಬೌದ್ಧ ಪರಂಪರೆಯಲ್ಲಿ ಧಮ್ಮವೂ ತನ್ನದೇ ಆದಂತಹ ಮಹತ್ವವನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಂಡಿದೆ.

ಗ್ರಂಥಸೂಚಿ

1. ಡಾ.ಬಾಬಾಸಾಹೇಬ್ ಅಂಬೇಡ್ಕರ್ ಸಮಗ್ರ ಬರಹಗಳು ಮತ್ತು ಭಾಷಣಗಳು, ಸಂಪುಟ-03 ಮತ್ತು 10, ಕುವೆಂಪು ಭಾಷಾ ಭಾರತಿ, ಕನ್ನಡ ಮತ್ತು ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಇಲಾಖೆ, ಕರ್ನಾಟಕ ಸರ್ಕಾರ, ಬೆಂಗಳೂರು, 2015.
2. ಅಂಬೇಡ್ಕರ್, ಬಿ.ಆರ್. ಭಗವದ್ಗೀತೆ ಮತ್ತು ಬೌದ್ಧತತ್ವ, ಲಡಾಯಿ ಪ್ರಕಾಶನ, ಗದಗ
3. ಸೂರ್ಯನಾಥ ಕಾಮತ್, ಕರ್ನಾಟಕದ ಸಂಕೀರ್ಣ ಇತಿಹಾಸ, ಸುಭಾಷ್ ಬುಕ್ ಪಬ್ಲಿಕೇಷನ್ಸ್, ಬೆಂಗಳೂರು, 1998
4. ನಂದನ.ವೈ.ಬಿ, ಬುದ್ಧ ಚರಿತೆ ಮತ್ತು ಧಮ್ಮಸಾರ, ಮಹಾಬೋಧಿ ಸೋಸೈಟಿ, ಬೆಂಗಳೂರು
5. ನಂದನ.ವೈ.ಬಿ, ಭಗವಾನ ಬುದ್ಧ, ಹಂಪಿ-2001
6. ಬಸವರಾಜ, ಎಲ್. ಬುದ್ಧ ಚರಿತೆ, ಲೋಹಿಯಾ, ಪ್ರಕಾಶನ, ಬಳ್ಳಾರಿ, 2002
7. ಭಿಕ್ಕು ಬೋಧಿ, ಅಭಿಧಮ್ಮತ್ತ ಸಂಘ: ಅಭಿಧಮ್ಮದ ಸಮಗ್ರ ಕೈಪಿಡಿ, ಬಿಪಿಎಸ್, 2000
8. ವಾಸುದೇವ ಮೂರ್ತಿ. ಟಿ.ಎನ್. (ಅನು), ಬುದ್ಧ ಮತ್ತು ಪರಂಪರೆ, ವಂಶಿ ಪಬ್ಲಿಕೇಷನ್ಸ್, ಬೆಂಗಳೂರು, 2015
9. ಮಂಗಳೂರು ವಿಜಯ, ಬುದ್ಧನ ದೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಧರ್ಮ ಎಂದರೆ ಏನು? ಸಂಬುದ್ಧ ಪ್ರಕಾಶನ, ಬೆಂಗಳೂರು, 2003
10. ವೆಂಕಟೇಶ.ಎಚ್, ಬೌದ್ಧಮತ ಮತ್ತು ಡಾ.ಅಂಬೇಡ್ಕರ್, ಕರ್ನಾಟಕ ಏಜೆನ್ಸಿ,ಬೆಂಗಳೂರು, 1993